

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 26 juni 2006 (28.06)
(OR. en)**

10917/06

**ENV 387
AGRI 234
COMPET 184
ECO 122
ECOFIN 233
ENER 192
DEVGEN 177
MI 140
PECHE 217
RELEX 443
SAN 183
SOC 333
TRANS 174
RECH 179
POLGEN 84
EDUC 146**

NOTA

van: het secretariaat-generaal
aan: de delegaties

Betreft: Herziening van de EU-strategie voor duurzame ontwikkeling (EU-SDO)
– Vernieuwde strategie

Voor de delegaties gaat in bijlage dezes de vernieuwde EU-strategie voor duurzame ontwikkeling, zoals de Europese Raad die op 15/16 juni 2006 heeft aangenomen.

VERNIEUWDE EU-STRATEGIE
INZAKE DUURZAME ONTWIKKELING

ONS STREVEN NAAR DUURZAME ONTWIKKELING

1. Duurzame ontwikkeling betekent dat aan de behoeften van de huidige generatie wordt voldaan zonder de mogelijkheden van komende generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen. Het is een in het Verdrag vastgelegde overkoepelende doelstelling van de Europese Unie, die richting geeft aan alle beleidsmaatregelen en activiteiten van de Europese Unie. Het gaat erom dat het vermogen van de aarde om het leven in al zijn diversiteit te bevorderen, in stand wordt gehouden, en wel op basis van de beginselen van democratie, gelijkheid van mannen en vrouwen, solidariteit, de rechtsstaat en de eerbiediging van grondrechten, waaronder vrijheid en gelijke kansen voor iedereen. De strategie beoogt een aanhoudende verbetering van de levenskwaliteit en het welzijn op aarde voor de huidige en toekomstige generaties. Daartoe bevordert zij een dynamische economie, volledige werkgelegenheid en een hoog niveau van onderwijs, bescherming van de gezondheid, sociale en territoriale samenhang alsook milieubescherming in een wereld van vrede en veiligheid, waarin de culturele diversiteit wordt geëerbiedigd.

2. De Europese Raad van Göteborg (2001) heeft de eerste EU-strategie inzake duurzame ontwikkeling (SDO) aangenomen. Die is in 2002 door de Europese Raad in Barcelona aangevuld met een externe dimensie, met het oog op de VN-wereldtop over duurzame ontwikkeling in Johannesburg (2002). Er bestaan echter nog steeds niet-duurzame trends met betrekking tot klimaatverandering en energiegebruik, gevaren voor de volksgezondheid, armoede en sociale uitsluiting, demografische druk en vergrijzing, beheer van natuurlijke rijkdommen, verlies aan biodiversiteit en grondgebruik en vervoer, en wij staan voor nieuwe uitdagingen. Aangezien deze negatieve trends tot een besef van urgentie leiden, moeten er kortetermijnmaatregelen worden genomen, zonder het perspectief van de langere termijn uit het oog te verliezen. De voornaamste uitdaging is onze huidige niet-duurzame consumptie- en productiepatronen en de niet-geïntegreerde aanpak van de beleidsvorming geleidelijk te wijzigen.

3. Tegen deze achtergrond, ter afronding van de in 2004 door de Commissie aangevangen herziening van de EU-SDO en op basis van de mededeling van de Commissie "Herziening van de EU-strategie voor duurzame ontwikkeling - Een actieplatform" en van onder meer de bijdragen van de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité, heeft de Europese Raad, voortbouwend op de in 2001 aangenomen strategie, een ambitieuze, alomvattende vernieuwde SDO voor een uitgebreide EU aangenomen.
4. In dit document wordt in één samenhangende strategie uiteengezet hoe de EU haar sinds lang gedane toezeggingen om de uitdagingen van een duurzame ontwikkeling aan te gaan, effectiever kan waarmaken. Daarbij wordt eens te meer de noodzaak van mondiale solidariteit bevestigd, en het belang erkend van krachtiger samenwerking met partners buiten de EU, onder meer met de zich snel ontwikkelende landen die een significant effect op de mondiale duurzame ontwikkeling zullen hebben.
5. Het algemene doel van de vernieuwde EU-SDO is, acties te onderkennen en te ontwikkelen die de EU in staat stellen een aanhoudende verbetering van de levenskwaliteit voor de huidige en de toekomstige generaties te bewerkstelligen, door duurzame gemeenschappen tot stand te brengen die de hulpbronnen efficiënt kunnen beheren en gebruiken en die het potentieel van de economie voor ecologische en sociale innovatie kunnen benutten, zodat welvaart, milieubescherming en sociale samenhang gewaarborgd worden.
6. De Europese Raad heeft in juni 2005 een verklaring goedgekeurd met de volgende doelstellingen en beginselen, die als basis dient voor deze vernieuwde strategie:

HOOFDDOELSTELLINGEN

MILIEUBESCHERMING

Het vermogen van de aarde om het leven in al zijn diversiteit te bevorderen, in stand houden, de grenzen aan de natuurlijke hulpbronnen van de planeet respecteren, en een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu garanderen. Milieuvervuiling voorkomen en verminderen, en duurzame consumptie- en productiewijzen bevorderen, teneinde economische groei en achteruitgang van het milieu van elkaar los te koppelen.

SOCIALE RECHTVAARDIGHEID EN COHESIE

Een democratische, gezonde, veilige en rechtvaardige maatschappij bevorderen die gebaseerd is op sociale integratie en op samenhang, die de grondrechten en de culturele diversiteit respecteert, de gelijkheid van vrouwen en mannen waarborgt en elke vorm van discriminatie bestrijdt.

ECONOMISCHE WELVAART

Een welvarende, vernieuwende economie bevorderen die rijk aan kennis, concurrerend en milieuefficiënt is en die een hoge levensstandaard, volledige werkgelegenheid en kwaliteitsvol werk in de hele Europese Unie waarborgt.

ONZE INTERNATIONALE VERANTWOORDELIJKHEDEN OPNEMEN

Wereldwijd de oprichting bevorderen van democratische instellingen die stoelen op vrede, veiligheid en vrijheid, en de stabiliteit van deze instellingen verdedigen. Duurzame ontwikkeling overal in de wereld actief bevorderen en erop toezien dat het interne en externe beleid van de Europese Unie verenigbaar zijn met de wereldwijde duurzame ontwikkeling en met de internationale verplichtingen van de Unie.

RICHTSNOEREN VOOR HET BELEID

BEVORDERING EN BESCHERMING VAN DE GRONDRECHTEN

De mens centraal stellen in het beleid van de Europese Unie, door de grondrechten te bevorderen, alle vormen van discriminatie te bestrijden en bij te dragen aan het verminderen van de armoede en het wegwerken van sociale uitsluiting in de hele wereld.

SOLIDARITEIT BINNEN EN TUSSEN DE GENERATIES

Tegemoet komen aan de behoeften van de huidige generaties zonder het vermogen van de toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien, in gevaar te brengen, in de Europese Unie en elders.

EEN OPEN EN DEMOCRATISCHE SAMENLEVING

Waarborgen dat de burgers hun recht op toegang tot informatie kunnen uitoefenen, alsook hun toegang tot de rechter. Mogelijkheden voor overleg en participatie bieden aan alle belanghebbende partijen en aan verenigingen.

PARTICIPATIE VAN DE BURGERS

De participatie van de burgers aan de besluitvorming versterken. De publieke opinie beter voorlichten over en bewustmaken van duurzame ontwikkeling. De burgers informeren over hun invloed op het milieu en over de verschillende manieren waarop zij kunnen kiezen voor meer duurzame oplossingen.

PARTICIPATIE VAN DE ONDERNEMINGEN EN VAN DE SOCIALE PARTNERS

De sociale dialoog, de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de ondernemingen en de publiek-private partnerschappen versterken om de samenwerking en de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid met betrekking tot de invoering van duurzame consumptie- en productiewijzen te bevorderen.

SAMENHANG VAN DE BELEIDSVORMEN EN GOVERNANCE

De samenhang tussen alle beleidsvormen van de Europese Unie en tussen de acties op lokaal, regionaal, nationaal en mondiaal niveau bevorderen, teneinde de bijdrage ervan aan de duurzame ontwikkeling te vergroten.

INTEGRATIE VAN DE BELEIDSVORMEN

De integratie van economische, sociale en milieu-overwegingen bevorderen, zodat zij coherent zijn en elkaar versterken, door volledig en onverkort gebruik te maken van de instrumenten die betere wetgeving beogen, zoals een evenwichtige effectbeoordeling en raadpleging van de betrokkenen.

BENUTTEN VAN DE BESTE BESCHIKBARE KENNIS

Erop toezien dat het beleid wordt uitgewerkt, geëvalueerd en uitgevoerd op basis van de beste beschikbare kennis, en dat het beleid economisch, sociaal en ecologisch gezien gezond is en een goede kosten-batenverhouding vertoont.

VOORZORGSBEGINSEL

In geval van wetenschappelijke onzekerheid passende evaluatieprocedures toepassen en passende preventieve maatregelen treffen om schade voor de menselijke gezondheid en het milieu te voorkomen.

BEGINSEL VAN "DE VERVUILER BETAALT"

Ervoor zorgen dat de prijzen een weergave zijn van de reële kosten voor de maatschappij van de consumptie- en productieactiviteiten, en dat de vervuiler betaalt voor de schade die hij veroorzaakt aan de menselijke gezondheid en aan het milieu.

GEBRUIKMAKING VAN SYNERGIEËN TUSSEN DE EU-SDO EN DE STRATEGIE VAN LISSABON VOOR GROEI EN WERKGELEGENHEID

7. De EU-SDO en de strategie van Lissabon voor groei en werkgelegenheid vullen elkaar aan. De SDO is in de eerste plaats gericht op levenskwaliteit, rechtvaardigheid binnen en tussen de generaties, en samenhang tussen alle beleidsterreinen, met inbegrip van de externe aspecten. De rol van economische ontwikkeling bij het vergemakkelijken van de overgang naar een meer duurzame samenleving met een betere levenskwaliteit wordt erin erkend. De strategie van Lissabon levert een wezenlijke bijdrage tot het overkoepelend streven naar duurzame ontwikkeling door zich in de eerste plaats te richten op acties en maatregelen ter bevordering van het concurrentievermogen, de economische groei en het scheppen van werkgelegenheid.
8. De EU-SDO vormt het algemene kader waarbinnen de strategie van Lissabon, met haar vernieuwde accent op groei en werkgelegenheid, de drijvende kracht is van een dynamischer economie. In deze twee strategieën wordt erkend dat de doelstellingen op economisch, sociaal en milieugebied elkaar kunnen versterken en gelijk daarom moeten opgaan. Beide strategieën zijn erop gericht de nodige structurele veranderingen te ondersteunen die de economieën van de lidstaten in staat zullen stellen de uitdagingen van de globalisering aan te gaan door gelijke voorwaarden te scheppen waarbinnen dynamiek, innovatie en creatief ondernemerschap kunnen opbloeien terwijl sociale rechtvaardigheid en een gezond milieu gewaarborgd worden.
9. In dat verband wordt in de EU-SDO erkend DAT investeringen in menselijk, sociaal en milieukapitaal, alsmede technologische innovatie de voorwaarden vormen voor concurrentievermogen en economische welvaart, sociale samenhang, hoogwaardige werkgelegenheid en betere milieubescherming op de lange termijn.

BETERE BELEIDSVORMING

10. In de EU-SDO wordt een aanpak voor een betere beleidsvorming bepaald op basis van betere regelgeving, volgens het beginsel dat duurzame ontwikkeling op alle niveaus in de beleidsvorming moet worden geïntegreerd. Daarvoor is het noodzakelijk dat de overheidsdiensten op alle niveaus elkaar ondersteunen en met elkaar samenwerken, rekening houdend met de verschillende institutionele stelsels, culturen en specifieke omstandigheden in de lidstaten.

11. In dit verband moeten alle EU-instellingen ervoor zorgen dat belangrijke beleidsbeslissingen gebaseerd zijn op voorstellen die een effectbeoordeling van hoge kwaliteit hebben ondergaan, waarbij op evenwichtige wijze de sociale dimensie, de milieudimensie en de economische dimensie van duurzame ontwikkeling worden beoordeeld en rekening wordt gehouden met de externe dimensie ervan en de kosten van niet-handelen. Andere instrumenten voor betere beleidsvorming omvatten een beoordeling achteraf van de effecten van het beleid en de participatie van het publiek en de belanghebbenden. De lidstaten moeten meer gebruik maken van deze instrumenten, met name van effectbeoordeling, wanneer zij overheidsmiddelen besteden en strategieën, programma's en projecten ontwikkelen.
12. Alle EU-instellingen moeten ervoor zorgen dat alle voorstellen voor streefcijfers, doelstellingen en maatregelen haalbaar zijn en zonodig vergezeld gaan van de nodige instrumenten op EU-niveau.

BELANGRIJKSTE UITDAGINGEN

13. Indachtig de verslechtering van de ontwikkelingen op milieugebied en de economische en sociale uitdagingen voor de EU, in combinatie met de nieuwe concurrentiedruk en de nieuwe internationale verplichtingen, worden in de EU-SDO de 7 belangrijkste uitdagingen vermeld, met de bijbehorende streefcijfers, operationele doelstellingen en acties. Bij de toekomstige opzet en uitvoering daarvan zullen de bovengenoemde beginselen voorop staan. Verwijzing naar een bepaalde actie laat de bevoegdheidsverdeling tussen de EU en de lidstaten onverlet.

Klimaatverandering en schone energie

Algemene doelstelling:

Beperking van de klimaatverandering en van de kosten en negatieve effecten daarvan voor de samenleving en het milieu

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- De toezeggingen in het kader van het Kyoto-protocol van de lidstaten van de EU-15 en de meeste van de EU-25 om de uitstoot van broeikasgassen voor 2008-2012 te verminderen, met voor de EU-15 als streefcijfer een reductie van de emissies met 8% ten opzichte van de niveaus van 1990. Het streven is, de wereldwijde gemiddelde temperaturen te laten stijgen met niet meer dan twee graden ten opzichte van het pre-industriële niveau.

- Het energiebeleid moet stroken met de doelstellingen continuïteit van de voorziening, concurrentievermogen en milieuduurzaamheid, in de geest van het energiebeleid voor Europa dat in maart 2006 door de Europese Raad gelanceerd is. Het energiebeleid is van cruciaal belang voor de aanpak van klimaatverandering.
- Aanpassing aan en vermindering van klimaatverandering moet in al het desbetreffende Europese beleid worden opgenomen.
- In 2010 moet gemiddeld 12% van het energieverbruik en 21% van het elektriciteitsverbruik afkomstig zijn uit duurzame bronnen, wat een gemeenschappelijk, maar gedifferentieerd streven is. Er moet worden overwogen het aandeel van duurzame energie te verhogen tot 15% in 2015.
- In 2010 moet 5,75% van het vervoer op basis van biobrandstoffen plaatsvinden (Richtlijn 2003/30/EG), wat een streefpercentage is. Er moet worden overwogen het aandeel van biobrandstoffen te verhogen tot 8% in 2015.
- In de loop van 9 jaar, tot 2017, moet in totaal 9% aan energie-eindverbruik worden bespaard, zoals bepaald in de richtlijn betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten.

Acties (o.a.)

- Als uitvloeisel van het Klimaatactieplan van Montreal in het kader van het VN-Raamverdrag inzake klimaatverandering moet de EU onverwijld een regeling voor de periode na 2012 uitwerken die strookt met de 2°C-doelstelling; daartoe moet zij op constructieve wijze een brede dialoog over samenwerkingsacties op de lange termijn op gang brengen, parallel aan een proces in het kader van het Kyotoprotocol, volgens het beginsel van gemeenschappelijke, maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en respectieve capaciteiten.
- Onverminderd nieuwe benaderingen van differentiatie tussen partijen in een toekomstig billijk en flexibel kader ziet de EU ernaar uit met andere partijen mogelijke strategieën te onderzoeken waarmee de noodzakelijke emissiereducties kunnen worden verwezenlijkt. De EU meent dat in dit verband moet worden gedacht aan reducties door de groep van ontwikkelde landen in de orde van grootte van 15 à 30% en meer vóór 2020 ten opzichte van de referentie in het Protocol van Kyoto, in de geest van de conclusies van de Raad Milieu.

- In het kader van de tweede fase van het Europees programma voor klimaatverandering kennen de Commissie en de lidstaten prioriteit toe aan nieuwe maatregelen om systematisch kosteneffectieve emissiereductiemogelijkheden voor auto's en de luchtvaart te benutten. In dit verband zal worden onderzocht of koolstofvastlegging en -opslag als mitigatiemaatregel kunnen worden gebruikt.
- De Commissie zal tijdig een herziening van de EU-regeling voor het verhandelen van emissierechten (EU-ETS) voltooien, waardoor investeerders zekerheid krijgen voor de middellange en de langetermijn en de uitbreiding ervan naar andere broeikasgassen en sectoren overwogen, met name luchtvaart, zoals eerder gevraagd door de Raad.
- De Commissie en de lidstaten zullen de voortrekkersrol van de EU versterken en daartoe een ambitieus en realistisch actieplan inzake energie-efficiëntie aannemen en uitvoeren, indachtig het door de Commissie geraamde EU-energiebesparingspotentieel van 20% in 2020 en rekening houdend met de door de lidstaten reeds uitgevoerde maatregelen.
- De Commissie zal analyseren hoe de huidige streefcijfers voor 2010 op het gebied van hernieuwbare energie kunnen worden gehaald en hoe hernieuwbare vormen van energie verder op kostenefficiënte wijze kunnen worden bevorderd voor de lange termijn, en op diezelfde wijze het gebruik van biobrandstoffen in de vervoersector tegen de achtergrond van een constructieve dialoog met de aardolie-industrie en met alle belanghebbenden, en door maximale steun te verlenen aan onderzoek naar, en ontwikkeling van, biobrandstoffen van de tweede generatie. Nieuwe streefcijfers moeten worden vastgesteld op grond van een grondige analyse van het potentieel en de kostenefficiëntie van verdere maatregelen. Tijdens al deze processen moet rekening worden gehouden met de specifieke kenmerken van de lidstaten en met de noodzaak van flexibiliteit in de ontwikkeling van hun energiemix, alsook met de problemen van eilanden of regio's die ver verwijderd zijn van de energiemarkt van de EU.
- De Commissie en de lidstaten moeten het gebruik van biomassa bevorderen, met het oog op diversificatie van de brandstofbronnen van de EU, vermindering van de broeikasgasemissies en nieuwe mogelijkheden inzake inkomsten en werkgelegenheid in plattelandsgebieden, door werk te maken van de voorstellen van het actieplan biomassa in alle drie de energiesectoren, te weten verwarming en koeling, elektriciteit en vervoer. Dit moet worden ontwikkeld in het kader van een langetermijnstrategie voor bio-energie die verder reikt dan 2010.
- De lidstaten moeten de efficiëntie van krachtcentrales aanzienlijk uitbreiden, met name door het gebruik van warmtekrachtkoppeling verder te bevorderen.

Duurzaam vervoer

Algemene doelstelling:

Ervoor zorgen dat onze vervoerssystemen beantwoorden aan de economische, sociale en milieubehoefte van onze maatschappij terwijl ongewenste effecten op de economie, de maatschappij en het milieu zoveel mogelijk worden beperkt

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Loskoppeling van economische groei en de vraag naar vervoer met het doel de milieueffecten te verminderen.
- Het energieverbruik van de vervoerssector op een duurzaam niveau brengen en de uitstoot van broeikasgassen terugdringen.
- De uitstoot van milieuverontreinigende stoffen in de vervoerssector terugdringen zodat de menselijke gezondheid en het milieu zo min mogelijk schade lijden.
- Een evenwichtige verschuiving naar milieuvriendelijke vormen van vervoer bewerkstelligen om een duurzaam systeem van vervoer en mobiliteit te bereiken.
- Verkeerslawaaier terugdringen, zowel aan de bron als door middel van beschermende maatregelen waardoor de schadelijke gevolgen voor de gezondheid zo gering mogelijk worden.
- Het Europese kader voor openbaar personenvervoer moderniseren ter stimulering van meer efficiëntie en betere prestaties tegen 2010.
- Conform de EU-strategie inzake de CO₂-uitstoot van lichte bedrijfsvoertuigen ervoor zorgen dat nieuwe auto's in 2008-2009 gemiddeld 140g/km CO₂ uitstoten en in 2012 120g/km.
- Tegen 2010 het aantal verkeersdoden in vergelijking met 2000 halveren.

Acties (o.a.)

- De EU en de lidstaten zullen maatregelen nemen om de economische en milieuprestaties van alle vormen van vervoer te verbeteren, alsook zo nodig maatregelen om verschuivingen van wegvervoer naar spoorwegvervoer, vervoer over het water en openbaar personenvervoer te bewerkstelligen, waaronder een geringere vervoersintensiteit door herinrichting van productieprocessen en logistieke processen en gedragsverandering in combinatie met betere aansluitingen tussen de verschillende vervoerswijzen.
- De EU en de lidstaten zouden de energie-efficiëntie in de vervoersector moeten verbeteren door gebruik te maken van kostenefficiënte instrumenten.

- De EU en de lidstaten moeten zich concentreren op mogelijke alternatieven voor vracht- en personenvervoer over de weg, zoals de passende ontwikkeling van de trans-Europese netwerken en intermodale verbindingen voor vrachtlogistiek, onder meer door de maatregelen uit te voeren van het actieplan van de Commissie voor de binnenvaart NAIADES, en van het tweede Marco Polo-programma.
- De Commissie zal het gebruik van infrastructuurheffingen voor alle vervoerswijzen blijven bestuderen, en daarbij gebruikmaken van de nieuwe mogelijkheden die zich met de nieuwe satelliet-, informatie- en communicatietechnologieën aandienen. In het kader van de Eurovignetrichtlijn zal de Commissie uiterlijk in 2008 een algemeen toepasbaar, transparant en begrijpelijk model ter beoordeling van alle externe kosten ontwikkelen, dat als basis moet dienen voor toekomstige berekeningen van infrastructuurheffingen.
- De Commissie en de lidstaten moeten streven naar effectieve wereldwijde oplossingen om de schadelijke gevolgen van het internationale zee- en luchtverkeer terug te dringen.
- Met het oog op de halvering van het aantal verkeersdoden en de terugdringing van het aantal verkeersgewonden moet de verkeersveiligheid worden vergroot door de wegeninfrastructuur te verbeteren, voertuigen veiliger te maken, gemeenschappelijke, geheel Europa bestrijkende bewustmakingscampagnes ter beïnvloeding van het gedrag van weggebruikers te stimuleren en grensoverschrijdende vervolging van overtreders in te voeren.
- Overeenkomstig de thematische strategie voor het stadsmilieu moeten plaatselijke overheden plannen en systemen voor stadsvervoer ontwikkelen en uitvoeren, en zich daarbij laten leiden door de technische richtsnoeren die de Commissie in 2006 aanreikt, en nauwere samenwerking tussen steden en omliggende regio's overwegen.
- De Commissie en de lidstaten zullen een coherente communautaire brandstoffenstrategie voor de lange termijn ontwikkelen.

Duurzame consumptie en productie

Algemene doelstelling:

Duurzame consumptie- en productiewijzen bevorderen

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Duurzame consumptie en productie bevorderen door sociale en economische ontwikkeling aan te pakken met inachtneming van de draagkracht van de ecosystemen en door economische groei en aantasting van het milieu van elkaar los te koppelen.
- Verbeteren van de milieu- en sociale prestaties van producten en processen, en het bedrijfsleven en de consument aanmoedigen om daarmee rekening te houden.
- Ernaar streven dat in 2010 het EU-gemiddelde voor groene overheidsopdrachten gelijk is aan het niveau dat thans wordt gehaald door de best presterende lidstaten.
- De EU zou moeten trachten haar wereldmarktaandeel op het gebied van milieu-technologie en eco-innovatie op te voeren.

Acties (o.a.)

- De Commissie en de lidstaten zullen nadenken over specifieke acties die in de EU en wereldwijd duurzamer productie- en consumptiepatronen tot stand kunnen brengen, meer bepaald via het VN-proces van Marrakesh en de Commissie voor Duurzame Ontwikkeling. De Commissie zal in dit verband uiterlijk in 2007 een EU-actieplan voor duurzame productie en consumptie voorstellen, dat zou moeten helpen de belemmeringen voor duurzame productie en consumptie te onderkennen en weg te nemen, voor meer coherentie tussen de diverse betrokken beleidsterreinen te zorgen, de burgers bewuster te maken en niet-duurzame consumptiegewoontes te veranderen.
- De Commissie en de lidstaten zouden een dialoog moeten aangaan met het bedrijfsleven en de belanghebbenden teneinde milieu- en sociale prestatiecijfers voor producten en processen te bepalen.
- De Commissie en de lidstaten zullen een gestructureerd proces uitwerken om beste praktijken en expertise inzake groene overheidsopdrachten te delen, waarbij zij aandacht zullen schenken aan de mogelijkheden om groene overheidsopdrachten op plaatselijk en op regionaal niveau te promoten. De Commissie zal een regelmatige, EU-brede vergelijking van de prestaties met betrekking tot groene overheidsopdrachten faciliteren volgens een beoordelingsmethode die gebaseerd is op overeengekomen en objectieve parameters, en zal uiterlijk in 2007 met de lidstaten bestuderen hoe groene overheidsopdrachten tot andere belangrijke productgroepen kunnen worden uitgebreid.

- De Commissie en de lidstaten zullen zich nog meer inspannen om maatschappelijke en eco-innovaties en milieutechnologieën te bevorderen en te verspreiden, onder meer door alle relevante actoren bij de effectieve uitvoering van het actieplan voor milieutechnologie te betrekken teneinde nieuwe economische kansen en nieuwe markten te creëren.
- De Commissie zal voorstellen de voor elektrische apparaten en voertuigen geldende regelingen inzake prestatielabels uit te breiden tot andere milieuvriendelijke productgroepen, waaronder producten met een groot milieu-effect.
- De lidstaten moeten met de detailhandel en andere organisaties voorlichtingscampagnes ondersteunen ten behoeve van duurzame producten, zoals producten van de biologische landbouw, *fair trade*-producten en milieuvriendelijke producten.

Behoud en beheer van natuurlijke hulpbronnen

Algemene doelstelling:

Beter beheer en voorkoming van overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen, met aandacht voor de waarde van ecosystemendiensten

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Het rendement van hulpbronnen verbeteren om het totale gebruik van niet-hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen terug te dringen, evenals het daarmee samenhangende milieueffect van grondstoffengebruik; tegelijkertijd hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen gebruiken in een tempo dat hun regeneratiecapaciteit niet te boven gaat.
- Een concurrentievoordeel halen en handhaven door de efficiency van hulpbronnen te verbeteren, onder meer door de bevordering van eco-efficiënte innovatie.
- Beter beheer en voorkoming van overexploitatie van hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen, zoals visbestanden, biodiversiteit, water, lucht, bodem en atmosfeer, herstel van aangetaste mariene ecosystemen uiterlijk in 2015, overeenkomstig het uitvoeringsplan van Johannesburg (2002), onder meer door in de visserij uiterlijk in 2015 de duurzame maximale vangst te realiseren.
- Uiterlijk in 2010 een halt toeroepen aan het verlies aan biodiversiteit en bijdragen tot een aanzienlijke vermindering van het wereldwijde biodiversiteitsverlies.
- Er effectief toe bijdragen dat de vier wereldwijde doelstellingen van de Verenigde Naties inzake bossen uiterlijk in 2015 worden gehaald.
- Het ontstaan van afval voorkomen en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen verbeteren door toepassing van kringloopdenken en bevordering van hergebruik en recycling.

Acties (o.a.)

- De Commissie en de lidstaten zullen in de landbouw en de visserij verdere inspanningen doen in het kader van de nieuwe programma's voor plattelandsontwikkeling, het hervormd gemeenschappelijke visserijbeleid, de nieuwe wetgevingskaders voor biologische landbouw en dierenwelzijn en het actieplan biomassa.
- De Commissie en de lidstaten moeten voortbouwen op de communautaire strategie inzake het duurzaam gebruik van hulpbronnen, die met een aantal streefcijfers en maatregelen op het niveau van de Unie moet worden aangevuld. Het Europees Milieuagentschap moet ondersteuning bieden bij het meten van hulpbronnenefficiëntie.
- Duurzaam bosbeheer zal kracht worden bijgezet door de vaststelling van een communautair actieplan bossen in 2006 en door het engagement van de Gemeenschap in de ministeriële Conferentie voor de bescherming van het bos in Europa, dat mede de toepassing van de aldaar aangenomen resoluties behelst.
- De lidstaten moeten het Natura 2000-netwerk voltooiën, inclusief de aanwijzing van mariene gebieden. Er moet speciaal aandacht worden besteed aan de noodzaak Natura 2000 en het beleid inzake de bescherming en het beheer van soorten beter uit te voeren.
- De lidstaten moeten de EU-biodiversiteitsstrategie uitvoeren, zowel in haar EU- als in haar wereldwijde dimensie (Verdrag inzake biologische diversiteit), en in samenwerking met de Commissie maatregelen nemen om prioritaire acties te onderkennen en uit te voeren teneinde vóór 2010 en daarna de stopzetting van het verlies aan biodiversiteit als doelstelling te bereiken.
- De Commissie en de lidstaten moeten werken aan een beter geïntegreerd beheer van de waterbronnen, het mariene milieu en een geïntegreerd beheer van de kustzones bevorderen.
- Op basis van het Groenboek van de Commissie over maritieme aangelegenheden zullen beleidsmaatregelen met betrekking tot zeeën en oceanen vanaf 2008 een duurzamer en meer geïntegreerd karakter krijgen.

Volksgezondheid

Algemene doelstelling:

Een goede, voor iedereen gelijkkelijk toegankelijke volksgezondheid bevorderen en de bescherming tegen gezondheidsbedreigingen verbeteren

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Een betere bescherming tegen gezondheidsbedreigingen bieden door capaciteit te ontwikkelen voor een gecoördineerde respons hierop.
- De wetgeving inzake levensmiddelen en diervoeders verder verbeteren, onder andere op het gebied van levensmiddelenetikettering.
- Blijven ijveren voor strenge normen met betrekking tot diergezondheid en dierwelzijn, in de EU en daarbuiten.
- Ombuiging van de toename van het aantal met de levenswijze verband houdende en chronische ziekten, met name in sociaal-economisch kansarme groepen en gebieden.
- Beperken van de ongelijkheden op gezondheidsgebied tussen de lidstaten door het aanpakken van de meer algemene bepalende factoren voor gezondheid en passende strategieën voor gezondheidsbevordering en ziektepreventie. De maatregelen moeten rekening houden met de internationale samenwerking in fora zoals de WHO, de Raad van Europa, de OESO en de UNESCO.
- Ervoor zorgen dat voor 2020 chemische stoffen, met inbegrip van bestrijdingsmiddelen, worden geproduceerd, verwerkt en gebruikt op manieren die geen wezenlijke bedreigingen vormen voor de menselijke gezondheid en het milieu. In dit verband zal de spoedige aanneming van de verordening inzake de registratie en beoordeling van en de vergunningverlening en beperkingen ten aanzien van chemische stoffen (REACH) een mijlpaal vormen, met als uiteindelijk doel de vervanging van zeer zorgwekkende stoffen door passende alternatieve stoffen of technologieën.
- Verbetering van de voorlichting over milieuvervuiling en gezondheidsrisico's.
- Verbetering van de geestelijke gezondheid en bestrijding van suïciderisico's.

Acties (o.a.)

- In samenwerking met de lidstaten, het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding en de WHO zal de Commissie de vermogens van de EU en de lidstaten om op gecoördineerde wijze op bedreigingen voor de gezondheid te reageren verder ontwikkelen en versterken, onder meer door verbetering van de bestaande actieprogramma's over het omgaan met gezondheidsbedreigingen.

- De Commissie en de lidstaten zullen betere gezondheid en ziektepreventie bevorderen door bepalende factoren voor de gezondheid in alle relevante beleidslijnen en activiteiten aan de orde te stellen. Bijzondere aandacht zal worden geschonken aan de opstelling en uitvoering van strategieën en maatregelen die gericht zijn op met de levenswijze samenhangende gezondheidsfactoren, zoals drugs, tabaksgebruik, schadelijk alcoholgebruik, slechte eetgewoontes en gebrek aan fysieke activiteit, alsmede chronische ziekten.
- In het gezondheidsbeleid van de lidstaten moet worden gestreefd naar de totstandbrenging en uitvoering van strategieën om vrouwen en mannen te helpen een positieve gemoedstoestand te bereiken en te behouden en aldus hun welzijn, hun subjectieve perceptie van de kwaliteit van leven en hun lichamelijke en geestelijke gezondheid te verbeteren.
- De Commissie zal verdere verbeteringen in de voedsel- en diervoederwetgeving voorstellen volgens de beginselen van de artikelen 14 en 15 van Verordening (EG) 178/2002 betreffende de veiligheid van voedsel en diervoeders. Er is vooral behoefte aan verbeteringen in de werking van het systeem voor de productie en het gebruik van genetisch gemodificeerde voeding en diervoeders, om de lidstaten, de belanghebbenden en het grote publiek ervan te verzekeren dat besluiten gebaseerd zijn op risicobeoordeling en risicobeheer waarin ook rekening wordt gehouden met de mogelijke langetermijneffecten voor het menselijk leven en de menselijke gezondheid, de gezondheid en het welzijn van dieren, het milieu en consumentenbelangen.
- De Commissie zal, samen met de lidstaten, een EU-strategie implementeren ter bestrijding van HIV/AIDS in de EU en in buurlanden. Wat derde landen betreft moeten de lidstaten de inspanningen opvoeren om het huidige EU-actieprogramma voor hiv/aids, tuberculose en malaria uit te voeren. Er moeten concrete koppelingen tot stand worden gebracht met andere communautaire maatregelen, zoals de strategie voor Afrika.
- De Commissie zal, samen met de lidstaten, de voorlichting over milieuverontreiniging en gezondheidsrisico's intensiveren, en zal het onderzoek coördineren naar de verbanden tussen milieuverontreiniging, blootstelling en gezondheidseffecten, teneinde meer inzicht te krijgen in de milieufactoren die gezondheidsproblemen veroorzaken en in de wijze waarop deze het best kunnen worden voorkomen.
- De Commissie zou een strategie moeten voorstellen voor de verbetering van de luchtkwaliteit binnenshuis, met bijzondere aandacht voor de uitstoot van VOS.

- Bijzondere aandacht zal door de Commissie en de lidstaten worden besteed aan kwetsbare groepen, met name kinderen, via de bijdrage van de EU aan het actieplan voor Europa "kind, milieu en gezondheid" (CEHAPE).
- Verdere uitvoering van het pan-Europees programma betreffende vervoer, gezondheid en milieu (THE PEP) door de Commissie en de lidstaten, onder meer door de integratie van milieu- en gezondheidsoverwegingen in besluitvorming, toezicht en effectbeoordeling betreffende het vervoersbeleid.

Sociale insluiting, demografie en migratie

Algemene doelstelling:

Totstandbrenging van een in sociaal opzicht inclusieve samenleving door rekening te houden met de solidariteit tussen en binnen de generaties en verzekering en vergroting van de levenskwaliteit van de burgers als eerste voorwaarde voor duurzaam individueel welzijn

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Verwezenlijking van de EU-doelstelling dat maatregelen moeten worden genomen die uiterlijk in 2010 een doorslaggevend effect hebben op de beperking van het aantal mensen dat met armoede en sociale uitsluiting wordt bedreigd, met bijzondere aandacht voor de noodzaak de armoede onder kinderen terug te dringen.
- Zorgen voor een hoog niveau van sociale en territoriale cohesie in de EU en in de lidstaten, alsook voor respect voor culturele diversiteit.
- De lidstaten ondersteunen in hun streven naar de modernisering van de sociale-beschermingsstelsels met het oog op de demografische veranderingen.
- Voor 2010 aanzienlijke vergroting van de arbeidsmarktparticipatie van vrouwen en ouderen, overeenkomstig van tevoren vastgestelde streefcijfers, en vergroting van de arbeidsmarktparticipatie van migranten.
- Voortgezette ontwikkeling van een EU-migratiebeleid, gecombineerd met beleid ter versterking van de integratie van migranten en hun gezinnen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de economische dimensie van migratie.
- Vermindering van de negatieve gevolgen van globalisering voor werknemers en hun gezinnen.

- Bevordering van meer werkgelegenheid voor jongeren. Intensivering van de inspanningen om het vroegtijdig schoolverlaten terug te brengen tot 10% en ervoor zorgen dat ten minste 85% van de 22-jarigen het hoger secundair onderwijs heeft voltooid. Uiterlijk eind 2007 moet iedere jonge werkloze schoolverlater binnen zes maanden, en uiterlijk in 2010 binnen vier maanden, een baan of stage krijgen aangeboden, of een aanvullende opleiding of een andere maatregel om zijn kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.
- Vergroting van de arbeidsmarktparticipatie van personen met een functiebeperking.

Acties (o.a.)

- Op basis van de nieuwe doelstellingen en werkmethoden voor sociale bescherming en sociale integratie die door de Europese Raad in maart 2006 zijn goedgekeurd, zullen de lidstaten en de Commissie hun samenwerking voortzetten met gebruikmaking van de open coördinatie-methode. In dit verband zullen de EU en de lidstaten ook de nodige maatregelen nemen om de armoede onder kinderen op korte termijn aanmerkelijk terug te brengen en ernaar streven alle kinderen, ongeacht hun sociale achtergrond, geslacht, of handicaps/beperkingen, gelijke kansen te bieden.
- Op basis van de mededeling "Sociale diensten van algemeen belang" zullen de Commissie en de lidstaten zich blijven inspannen om ervoor te zorgen dat de sociale diensten actief tot de sociale integratie en cohesie bijdragen en de doelstellingen van groei en werkgelegenheid ondersteunen. De Commissie en de lidstaten zullen ook blijven werken aan verdere verduidelijking van de gevolgen die het Gemeenschapsrecht heeft voor sociale diensten van algemeen belang.
- De lidstaten zullen doorgaan met de uitvoering van het Europees pact voor de jeugd. In de gestructureerde dialoog met jongeren die gedurende elk voorzitterschap plaatsvindt, moeten organisaties die actief zijn op het gebied van Europees jongerenbeleid, waaronder het Europees jeugdforum, worden uitgenodigd een bijdrage te leveren met betrekking tot vraagstukken op het vlak van duurzame ontwikkeling die voor jongeren van belang zijn, door het voorbereiden van deze dialogen tussen jongeren en regeringen.
- De lidstaten en de EU zullen het Europees pact voor gendergelijkheid uitvoeren waarover tijdens de Europese Raad van maart 2006 overeenstemming is bereikt.

- Gezien de vergrijzing in alle Europese landen zal de houdbaarheid en de toereikendheid van de pensioenen de komende decennia een belangrijk vraagstuk blijven. De EU zal de inspanningen van de lidstaten om hun stelsels voor sociale bescherming te moderniseren en de duurzaamheid ervan te waarborgen, blijven steunen. De lidstaten moeten overheidsschulden in een bevredigend tempo afbouwen, de arbeidsparticipatie en de productiviteit opvoeren en gezondheidszorg- en langetermijnzorgstelsels hervormen.
- De Commissie zal in 2006 een mededeling over de demografische toekomst van Europa aannemen waarin wordt nagegaan hoe de EU de lidstaten kan helpen te reageren op de demografische uitdagingen waarvoor zij zich geplaatst zien, met name door bevordering van strategieën voor actief en gezond ouder worden, de combinatie van werk en gezin, een gezinsvriendelijker beleid, mede rekening houdend met de bijdrage van immigratie.
- De lidstaten moeten de mogelijke implicaties van de demografische veranderingen voor het grondgebruik en het verbruik van grondstoffen en energie alsmede voor de mobiliteit analyseren en daarmee bij planning en investeringen op alle niveaus rekening houden.
- De EU en de lidstaten zullen voortgaan met de ontwikkeling van een EU-migratiebeleid, in combinatie met beleid ter versterking van de integratie van migranten en hun gezinnen, met name door het beleidsplan over migratie, met inbegrip van toelatingsprocedures. Zij zullen de samenwerking met derde landen intensiveren en werken aan gezamenlijke maatregelen om de migratiestromen te beheersen. In 2006 zal de Commissie een mededeling presenteren over de toekomstige prioriteiten bij de bestrijding van illegale immigratie.

Wereldwijde uitdagingen op het gebied van armoede en duurzame ontwikkeling

Algemene doelstelling:

Actief bevorderen van duurzame ontwikkeling in de hele wereld en ervoor zorgen dat het binnenlandse en het buitenlandse beleid van de Europese Unie in overeenstemming zijn met mondiale duurzame ontwikkeling en haar internationale verplichtingen.

Operationele doelstellingen en streefcijfers

- Aanzienlijke vooruitgang boeken bij de nakoming van de verbintenissen van de EU betreffende internationaal overeengekomen doelstellingen en streefcijfers, met name die in de Millenniumverklaring en die welke voortvloeien uit de in 2002 in Johannesburg gehouden wereldtop inzake duurzame ontwikkeling en daarmee verband houdende processen zoals de Consensus van Monterrey inzake ontwikkelingsfinanciering, de ontwikkelingsagenda van Doha en de Verklaring van Parijs over harmonisatie van de steun.
- Bijdragen tot de verbetering van het internationaal milieubeheer, met name in de context van de follow-up van de resultaten van de wereldtop van 2005, en tot de versterking van de Multilaterale Milieuovereenkomsten (MEA's)
- Verhoging van het volume van de hulp tot 0,7% van het bruto nationaal inkomen (BNI) tegen 2015, met een tussentijdse doelstelling van 0,56% in 2010.
 - i) De lidstaten die hun ODA nog niet op 0,51 % BNI hebben gebracht, beloven dat niveau, binnen hun respectieve procedures voor de vaststelling van de begroting, tegen 2010 te bereiken en de lidstaten die al boven dat niveau zitten, beloven hun inspanningen te zullen volhouden.
 - ii) De lidstaten die na 2002 tot de EU zijn toegetreden en die hun ODA nog niet op 0,17 % BNI hebben gebracht, zullen ernaar streven dat niveau binnen hun respectieve procedures voor de vaststelling van de begroting tegen 2010 te bereiken, terwijl de lidstaten die al boven dat niveau zitten beloven hun inspanningen te zullen volhouden.
 - iii) De lidstaten beloven hun ODA tegen 2015 op 0,7% BNI te brengen; de lidstaten die dat cijfer al halen, zeggen toe daarboven te blijven. De lidstaten die na 2002 tot de EU zijn toegetreden zullen ernaar streven hun ODA tegen 2015 tot 0,33% BNI te verhogen.
- Bevordering van duurzame ontwikkeling in het kader van de WTO-onderhandelingen overeenkomstig de preambule van de Overeenkomst van Marrakech, tot oprichting van de Wereldhandelsorganisatie, waarin duurzame ontwikkeling als een van de hoofddoelstellingen wordt genoemd.

- De doeltreffendheid, samenhang en kwaliteit van het steunbeleid van de EU en de lidstaten in de periode 2005-2010 vergroten.
- Overwegingen op het gebied van duurzame ontwikkeling integreren in al het externe EU-beleid, inclusief het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid, onder meer door hiervan een doelstelling van multilaterale en bilaterale ontwikkelingssamenwerking te maken.

Acties (o.a.)

- Implementatie van het EU-initiatief "Water for Life", het EU-Energie-initiatief voor uitroeiing van de armoede en bevordering van duurzame ontwikkeling, alsook de Coalitie van Johannesburg voor hernieuwbare energie en de strategische aanpak van het internationale beheer van chemische stoffen (SAICM).
- Ontwikkeling van een gemeenschappelijk EU-programmeringskader, met behulp van meer gezamenlijke maatregelen en financiering van projecten, en verbetering van de samenhang tussen ontwikkelingsbeleid en ander beleid. De kwaliteit en de doeltreffendheid van de hulp kan worden verbeterd door onder meer doeltreffende begrotingssteun, vermindering van schuld en ontbinding van de hulp.
- De lidstaten en de Commissie moeten uitvoering geven aan de EU-strategieën inzake Afrika, Latijns-Amerika en de Stille Oceaan.
- De Commissie en de lidstaten zullen zich meer inspannen om de globalisering in het voordeel van duurzame ontwikkeling te laten werken door er in sterkere mate op toe te zien dat internationale handel en investeringen gebruikt worden als een instrument om daadwerkelijk wereldwijde duurzame ontwikkeling te realiseren. In dit verband moet de EU samenwerken met haar handelspartners om de milieu- en sociale normen te verbeteren en daartoe gebruik maken van het volledig potentieel van handels- of samenwerkingsovereenkomsten op regionaal of bilateraal niveau.
- Investerings via de Europese Investeringsbank en het EU-Afrika-partnerschap voor infrastructuur moeten de doelstellingen op het gebied van duurzame ontwikkeling ondersteunen. De Europese Investeringsbank moet haar leningen toetsen aan de bijdrage die geleverd wordt aan de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling en duurzame ontwikkeling.
- De lidstaten en de Commissie moeten samenwerken om het standpunt van de EU inzake de omzetting van het VN-milieuprogramma in een gespecialiseerd VN-bureau of UNEO, gevestigd in Nairobi, met een versterkt mandaat en stabiele, adequate en voorzienbare financiering, ingang te doen vinden.

HORIZONTALAAL BELEID DAT BIJDRAAGT TOT DE KENNISECONOMIE

- **Onderwijs en opleiding**

14. Onderwijs is een voorwaarde voor de bevordering van gedragswijzigingen en om alle burgers toe te rusten met de essentiële vaardigheden om duurzame ontwikkeling tot een realiteit te maken. Of het zal lukken om niet-duurzame trends om te buigen hangt grotendeels af van kwalitatief hoogwaardig onderwijs ten behoeve van duurzame ontwikkeling op alle onderwijsniveaus, waarbij ook moet worden gedacht aan onderwijs over kwesties als duurzaam gebruik van energie en vervoersystemen, duurzame consumptie- en productiepatronen, gezondheid, mediavaardigheid en verantwoord mondiaal burgerschap.
15. Onderwijs kan bijdragen tot grotere sociale cohesie en tot een groter welzijn via investeringen in sociaal kapitaal, alsmede door te zorgen voor gelijke kansen, participatie van burgers, met name van achterstandsgroepen, teneinde meer besef en begrip te kweken voor de complexiteit en de onderlinge afhankelijkheden van de wereld van vandaag.
16. Op basis van de mededeling "i2010 - Een Europese informatiemaatschappij voor groei en werkgelegenheid" moeten de Commissie en de lidstaten vraagstukken zoals gelijke kansen, ICT-vaardigheden en regionale ongelijkheden aanpakken.
17. In het kader van het VN-decennium inzake onderwijs voor duurzame ontwikkeling (2005-2014), kunnen de lidstaten hun nationale actieplannen verder ontwikkelen, daarbij speciaal gebruik makend van het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010", dat als doelstellingen heeft kwaliteit en relevantie, toegang voor allen en openheid van de systemen en instellingen voor de samenleving en de rest van de wereld. De lidstaten zouden kunnen werken aan onderwijs in duurzame ontwikkeling en aan een gerichte opleiding voor beroepen in essentiële sectoren zoals de bouw, energie en vervoer. Ook zou speciale aandacht moeten gaan naar de opleiding van leerkrachten. De lidstaten moeten ook uitvoering geven aan de strategie van de UNECE voor onderwijs in duurzame ontwikkeling die in 2005 in Vilnius is vastgesteld. Onderwijs in duurzame ontwikkeling moet ook op EU-niveau worden bevorderd. Het Europees Parlement en de Raad zullen in 2006 een Integraal actieprogramma op het gebied van levenslang leren 2007-2013 aannemen.

- **Onderzoek en ontwikkeling**

18. Onderzoek naar duurzame ontwikkeling moet ondersteuningsprojecten omvatten waarover op korte termijn een besluit kan worden genomen alsook plannen met een langetermijnvisie, en moet problemen van mondiale en regionale aard aanpakken. Het moet inter- en transdisciplinaire oplossingsrichtingen propageren waarbij sociale en natuurwetenschappen een rol hebben en de kloof overbruggen tussen onderwijs, beleidsvorming en implementatie. De positieve rol van technologie voor intelligente groei moet verder worden ontwikkeld. Er is nog steeds een sterke behoefte aan verder onderzoek naar de wisselwerking tussen sociale, economische en ecologische systemen, en naar methodieken en instrumenten voor risicoanalyse, duurzame technologische ontwikkeling, prognoses en preventiesystemen.
19. Hierbij is het essentieel te zorgen voor effectieve uitvoering van het zevende kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, waarbij wetenschappers, het bedrijfsleven en beleidsmakers betrokken zijn en vorderingen te maken met de uitvoering van het actieplan voor milieutechnologie.
20. Voor een beter begrip van de onderlinge verbanden tussen de drie dimensies van duurzame groei, kan het kernsysteem voor de berekening van het nationaal inkomen worden uitgebreid met onder meer stand- en instroomgegevens en onbetaalde arbeid, en verder worden verfijnd door middel van satellietrekeningen, bv. milieukosten, materiaalstromen, rekening houdend met internationale beste praktijken.
21. Universiteiten, onderzoeksinstituten en particuliere ondernemingen hebben alle een essentiële rol te spelen bij de bevordering van onderzoek dat inspanningen ondersteunt om ervoor te zorgen dat economische groei en milieubescherming elkaar versterken. Universiteiten en andere hoger-onderwijsinstellingen hebben een belangrijke taak in het aanbieden van onderwijs en opleiding waarbij hoogopgeleide arbeidskrachten de nodige vaardigheden verwerven om duurzame technologie ten volle te ontwikkelen en te benutten. Zij moeten ook bijdragen tot het bereiken van een gering milieueffect, via een interdisciplinaire aanpak en het voortbouwen op bestaande netwerken. De oprichting van partnerschappen en samenwerkingsverbanden tussen universiteiten en hoger-onderwijsinstellingen in Europa en in derde landen, waarbij netwerkvorming en peer reviews worden aangemoedigd, moet worden bevorderd.

FINANCIERING EN ECONOMISCHE INSTRUMENTEN

22. De EU zal trachten het gehele spectrum van beleidsinstrumenten in te zetten bij de uitvoering van zijn beleidsmaatregelen. De meest geschikte economische instrumenten moeten worden gebruikt ter bevordering van markttransparantie en om te komen tot prijzen die de reële economische, sociale en milieukosten van producten en diensten weerspiegelen (juiste prijzen). Hun potentieel om milieubescherming te combineren met intelligente economische groei en win-winsituaties te benutten moet worden erkend. Daarenboven moet hun geschiktheid worden getoets aan een reeks criteria, waaronder hun gevolgen voor concurrentievermogen en productiviteit.
23. De lidstaten moeten verdere stappen bestuderen om de belastingdruk te verschuiven van arbeid naar consumptie van hulpbronnen en energie en/of verontreiniging, bij te dragen tot de EU-doelstellingen van toename van de werkgelegenheid en beperking van de negatieve milieueffecten op een kosteneffectieve wijze. In dat verband moet de Commissie uiterlijk in 2007 de desbetreffende informatie verzamelen.
24. De Commissie moet uiterlijk in 2008 met een routekaart komen voor de hervorming, per sector, van de subsidieregelingen die aanzienlijke negatieve effecten op het milieu hebben en op gespannen voet staan met duurzame ontwikkeling, teneinde ze geleidelijk af te schaffen.
25. Teneinde ervoor te zorgen dat de EU-financiering optimaal gebruikt en verdeeld wordt om duurzame ontwikkeling te bevorderen, moeten de lidstaten en de Commissie coördinerend optreden, teneinde de complementaire en synergetische aspecten te verbeteren van de verschillende soorten communautaire en andere financieringsmechanismen, zoals cohesiebeleid, plattelandontwikkeling, Life+, onderzoek en technologische ontwikkeling (OTO), het kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie en het Europees Visserijfonds (EVF).

COMMUNICATIE, MOBILISEREN VAN ACTOREN EN MULTIPLICATIE VAN SUCCES

26. De Commissie zal duurzame ontwikkeling in al haar voorlichtings-, bewustmakings- en communicatieactiviteiten een plaats geven en samen met andere communautaire instellingen voortgaan evenementen en vergaderingen met de belangrijkste betrokkenen te organiseren over de verschillende elementen van de strategie, om nieuwe ideeën te verspreiden en de beste praktijken uit te wisselen. De Commissie zou in dit verband een voor leken toegankelijke gids over deze strategie moeten opstellen, met inbegrip van goede praktijken en goed beleid in de lidstaten, om het publiek beter bekend te maken met duurzame ontwikkeling. Er moet gebruik worden gemaakt van waardevolle communicatie-instrumenten om het effect te meten van menselijke activiteiten op het vermogen van de aarde om de diverse levensvormen te laten voortbestaan.
27. De Commissie moet een concrete en realistische visie uitwerken van de EU op weg naar duurzame ontwikkeling in de komende vijftig jaar. Een dergelijke visie moet op participatieve wijze worden opgesteld en moet de voornaamste langetermijndoelen aangeven en een omschrijving bevatten van de tussendoelen en de maatregelen om die te bereiken.
28. Het is een essentiële rol van de lidstaten om de communicatie op het meest geschikte niveau te richten.
29. Wat de belangrijke rol van het lokale en regionale niveau betreft bij het bewerkstelligen van duurzame ontwikkeling en de opbouw van sociaal kapitaal, is het de algemene doelstelling om duurzame gemeenschappen in stedelijke en plattelandsgebieden tot stand te brengen, waar de burgers leven en werken en gezamenlijk een hoge levenskwaliteit realiseren. Benaderingen zoals de Lokale Agenda 21 en andere processen met een grote publieksparticipatie moeten verder worden versterkt en gepropageerd. Grote en kleine steden en gemeenten moeten worden verzocht de Aalborg-verplichtingen te ondertekenen en na te komen. Netwerken op verschillende niveaus moeten deze activiteiten ondersteunen.
30. De Commissie wordt in dit verband verzocht opties uit te werken inzake de bevordering van de Europese "Campagne voor duurzame steden en gemeenten", die voorziet in de uitwisseling van goede praktijken, met inbegrip van de opstelling van kwaliteitscriteria, indicatoren en instrumenten zoals effectbeoordeling. Jaarlijks worden de beste initiatieven inzake duurzame ontwikkeling die door regionale en lokale autoriteiten worden genomen bekroond. De Commissie zal de andere EU-instellingen en -organisaties verzoeken voorstellen in te dienen over de wijze waarop dit het best kan worden georganiseerd.

31. Ondernemers en andere belangrijke betrokkenen, waaronder werknemersorganisaties en niet-gouvernementele organisaties, moeten dringend in overleg treden met politieke leiders over het middellange- en langetermijnbeleid dat nodig is voor duurzame ontwikkeling, en voorstellen doen voor een ambitieuze respons van het bedrijfsleven die verder gaat dan de bestaande wettelijke minimumvereisten. De Commissie zal in 2007 een voorstel doen om dit proces te bevorderen. In overleg met het Europees Verbond voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO), moeten de kennis over en bekendheid met de sociale en milieuverantwoordelijkheid en de verantwoording van bedrijven worden vergroot.
32. De EU juicht initiatieven van het maatschappelijk middenveld toe die gericht zijn op een grotere eigen inbreng in duurzame ontwikkeling en zal daarom de dialoog met de betrokken organisaties en platforms intensiveren, die waardevol advies kunnen geven door te wijzen op de te verwachten gevolgen van het huidige beleid voor de toekomstige generaties. In dit verband zal de EU ook de volledige uitvoering van het Verdrag van Aarhus betreffende toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden blijven bevorderen.

UITVOERING, MONITORING EN FOLLOW-UP

33. De Commissie zal met ingang van september 2007 om de twee jaar een voortgangsverslag uitbrengen over de uitvoering van de SDO in de EU en de lidstaten waarin ook de toekomstige prioriteiten, beleidslijnen en acties worden vermeld. Wat de monitoring op EU-niveau betreft zal de Commissie, bij haar analyse van de stand van zaken met betrekking tot de hierboven beschreven uitdagingen, gebruik maken van een brede reeks DO-indicatoren, met inachtneming van het DO-monitoringverslag van EUROSTAT dat om de twee jaar moet worden bijgewerkt, en van de laatste wetenschappelijke gegevens en de ontwikkelingen op het gebied van de voornaamste activiteiten van de EU (strategieën, actieplannen, wetgeving).
34. Om de gecompliceerde problematiek van duurzame ontwikkeling zowel in de breedte als in de diepte in kaart te brengen, moeten er indicatoren worden ontwikkeld op het passende niveau van detaillering, zodat de situatie met betrekking tot elke specifieke uitdaging correct kan worden beoordeeld.

35. De Commissie zal, in samenwerking met de lidstaten in het kader van de werkgroep van de Commissie voor DO-indicatoren, de indicatoren verder ontwikkelen en bekijken teneinde hun kwaliteit en vergelijkbaarheid, alsook hun relevantie voor de vernieuwde EU-strategie voor duurzame ontwikkeling te verhogen, rekening houdend met andere initiatieven op het gebied van indicatoren en met speciale aandacht voor de indicatoren die als het meest noodzakelijk zijn aangemerkt.
36. Uiterlijk in 2007 en daarna op gezette tijden zal de Commissie de vorderingen met de DO-indicatoren bestuderen en denken aan de goedkeuring van een beperkt aantal indicatoren ten behoeve van de controle op de strategie voor duurzame ontwikkeling op EU-niveau en voor communicatiedoelstellingen.
37. Wat betreft het nationale niveau baseert de Commissie haar voortgangsverslag op de acties van de lidstaten ter uitvoering van de EU-SDO en de resultaten die zijn verkregen bij de afgesloten peer reviews. Iedere lidstaat wijst een vertegenwoordiger aan die optreedt als SDO-contactpunt, en die in staat is om, uiterlijk voor juni 2007 (en vervolgens om de twee jaar), de nodige gegevens over de voortgang op nationaal niveau te verstrekken, in overeenstemming met de nationale strategieën voor duurzame ontwikkeling (NSDO's), in voorkomend geval rekening houdend met de ontwikkelingen op subnationaal niveau. Er zal ook optimaal gebruik worden gemaakt van de relevante informatie uit andere verslagen van de lidstaten.
38. Op basis van het voortgangsverslag van de Commissie en de bijdragen van de Raad dient de Europese Raad van december om de twee jaar (te beginnen in 2007) de vorderingen en de prioriteiten te bezien en algemene richtsnoeren te geven inzake het beleid, de strategieën en de instrumenten voor duurzame ontwikkeling, rekening houdend met de prioriteiten van de strategie van Lissabon voor groei en werkgelegenheid. Op die manier kunnen de resultaten van de EU-SDO bijdragen tot aan de werkzaamheden in het kader van Lissabon, onder meer aan de geïntegreerde richtsnoeren, zodat een meer samenhangende behandeling van horizontale vraagstukken als klimaatverandering, energie-efficiëntie, vergrijzing en sociale samenhang mogelijk wordt.

39. Het Europees Parlement zal worden verzocht zijn opvattingen kenbaar te maken voor toekomstige evaluaties en nauw samen te werken met de Raad en de Commissie om de EU-SDO van een zo breed mogelijke steun te verzekeren. Het Europees Parlement kan ook overleg plegen met de nationale parlementen. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) dient een actieve rol te spelen door een eigen inbreng te creëren, onder andere door op te treden als katalysator om het debat op EU-niveau aan te zwengelen, en het wordt verzocht een bijdrage voor het tweejaarlijkse voortgangsverslag van de Commissie te leveren met onder meer een lijst van de beste praktijken van zijn leden. Het Comité van de regio's zou voor de verbinding met het subnationale en het lokale niveau kunnen zorgen.
40. De lidstaten die hun eerste NSDO opstellen, dienen die voor juni 2007 gereed te hebben. Toekomstige herzieningen van de NSDO's dienen te geschieden in het licht van de herziene EU-SDO om consistentie, samenhang en onderlinge ondersteuning te waarborgen, indachtig de specifieke omstandigheden in de lidstaten.
41. In 2006 dient in een eerste groep lidstaten een begin te worden gemaakt met de vrijwillige peer review van de NSDO's. Daarbij dienen ambtenaren en belanghebbenden van andere lidstaten betrokken te zijn, waaronder de nationale DO-raden en, in voorkomend geval, internationale waarnemers. Bij de peer review kan de nadruk liggen op hetzij de strategieën in hun geheel, hetzij specifieke thema's. Zij moeten ook dienen om voorbeelden van goed beleid en goede praktijken te identificeren. Een volgende ronde van peer reviews met een tweede groep lidstaten zou van start kunnen gaan in 2007. De peer review zou door middel van een externe evaluatie kunnen worden onderbouwd met wetenschappelijke gegevens.
42. De lidstaten zouden gebruik kunnen maken van het bestaande Europese netwerk voor duurzame ontwikkeling om de uitwisseling van goede praktijken en ervaringen te vergemakkelijken. Dat zou ideeën kunnen verzamelen over specifieke door de lidstaten te bespreken prioritaire onderwerpen en vraagstukken, om goed beleid en goede praktijken ten voorbeeld te stellen en te documenteren. Dit netwerk zou ook kunnen worden gebruikt om de mainstreaming van DO-vraagstukken, de verticale integratie en de samenhang tussen de beleidsvorming op EU-niveau, nationaal niveau en subnationaal niveau te versterken.

43. De lidstaten dienen te overwegen om de nationale adviesraden voor duurzame ontwikkeling waarin verschillende belanghebbenden zitting hebben, te versterken of, voor zover deze nog niet bestaan, op te richten, teneinde een goed geïnformeerd debat te stimuleren, te helpen bij het opstellen van de NSDO's en/of een bijdrage te leveren aan de nationale en EU-brede voortgangsevaluaties. De nationale DO-raden zijn bedoeld om de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij DO-aangelegenheden te versterken en bij te dragen tot een betere koppeling tussen de verschillende beleidsmaatregelen en beleidsniveaus, mede door gebruik te maken van hun netwerk van Europese adviesraden voor milieu en duurzame ontwikkeling (EEAC).
44. De instellingen van de EU dienen de interne beleidscoördinatie tussen de verschillende sectoren te verbeteren. Terwijl de Raad in zijn formatie van Algemene Zaken de horizontale coördinatie van de EU-SDO dient te verzorgen, dient de Raad in zijn andere formaties toe te zien op de uitvoering ervan op de respectieve werkterreinen. Bij de evaluatie van de vooruitgang zou de Raad verschillende opties moeten bezien voor de wijze waarop zijn werk verder kan worden versterkt om een goede uitvoering van de EU-SDO te waarborgen.
45. Uiterlijk in 2011 zal de Europese Raad besluiten wanneer er een algehele herziening van de EU-SDO moet worden ondernomen.